

GREGORII PAPÆ IX
DECRETALES

UNA CUM

LIBRO SEXTO, CLEMENTINIS,
ET EXTRAVAGANTIBUS,
AD VETERES CODICES RESTITUTÆ
ET NOTIS ILLUSTRATÆ,

QUIBUS ACCEDUNT

SEPTIMUS DECRETALIUM,

ET

IO. PAULI LANCELOTTI
INSTITUTIONES IURIS CANONICI
CUM INDICIBUS NECESSARIIS.

TOMUS SECUNDUS.

AUGUSTÆ TAURINORUM MDCCLXXVI

EX TYPOGRAPHIA REGIA.
CUM PRIVILEGIO.

PRÆFATIO AD BENEVOLUM LECTOREM

DE

USU SEQUENTIS INDICIS CONFECTI

A

I. O. LEL. P. A. R. Col. E. S. S. M.

& P. S. Arg. Cant. & Can. Cap.

1 **T**ituli iuris utriusque ad hoc digesti sunt, vel ut ideam claram, compendiosamque materiam sub illis contentam statim Studiosi percipiant, vel ut ad memoriam quondam lecta facilius revocentur. Quæ, ut facilius obtineantur, duo potissimum in *titulorum indice* desiderari perspicuum est.

2 *Primo* facillima, & promissima illorum investigatio, prout ab auctoribus passim allegantur; quam utique assequetur vel rudior tyro, si numeris suis absoluta serie alphabetica disponantur. *Secundo*, cum ex ipsis initialibus vocabulis tota materia, quæ quandoque multiplex est in uno titulo, comperata non habeatur, ipsi tituli sub eadem serie secundum *voces principes* iterum sunt distribuendi.

3 Ita modo *tituli iuris canonici* digesti sunt, ut utrumque statim ob oculos appareat; sicque variarum linearum, & characterum dispositione distributi, ut discerni valeant *soli tituli*, si his quis indigeat, quin & simul materiam toto corpore canonico diffusam ad idem verbum referant coadunatam (a).

4 Tituli initiales habent sub se *collectionem* non modo *Gregorii IX*, quæ ceteras plerumque complectitur, & superat, verum etiam & *Sexti*, *Clementinarum*, *Extravagantium Ioannis XXII*, & *communium*, nova methodo integre continent, & discernunt (b); quorum etiam discretioni nonnihil conferunt capitula signata, ex quibus primo intuitu notitia generalis fusa, vel paucis in titulis tractatorum erui potest.

5 Ne vero conqueri quis valeret, quod singulis verbis citationes non sint appositæ, duplici de causa consulto actum est. *Primo*, ut brevitati consulere, & Studiosi facilius titulos addicerent per frequentiore illorum, initialemque, ut ita dicam, indigitationem. *Secundo*, ne ob varias eorundem locorum citationes frequens error irreperet, qui & nauseam Lectori, incertitudinemque pareret. Sic certe evenisse non in uno loco deprehensum est in *indice titulorum Iuris*

* 2

Ci-

(a) Vide lit. C. *Clarici*, *Clericis*, *Clerico*, *Clericorum*. Lit. E. *Ecclesia*, *Ecclesie*, *Ecclesias*, *Ecclesiast.*, *Ecclesiis*, &c.
(b) Vide etiam titulos *De concessione prebende*, *electionis*, & *potestate*, *prebendis*, & *dignitatibus*, *privilegiis*, & *excessibus privilegiatorum*, *rebus Ecclesie alienandis*, *religiosis domibus*, *reliquiis* & *venerat. Sanct.*, *sententia excommunicatio-*
nis, &c.

1 2

DECRETALIUM
D. GREGORII PAPÆ IX
LIBER PRIMUS.

TITULUS I
DE SUMMA TRINITATE,
ET FIDE CATHOLICA.
CAPITULUM I

De Trinitate, & ipsius operibus. De fide, & articulis fidei.

Innocentius III in concilio generali cap. 1 a
(An. Christi 1215 Roma).

Firmiter credimus b, & simpliciter confitemur c, quod unus solus est verus Deus, æternus, immensus, & incommutabilis, incomprehensibilis, omnipotens, & ineffabilis, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: tres quidem personæ, sed una d essentia, substantia, seu natura simplex omnino: Pater a nullo, Filius a Patre solo, ac Spiritus sanctus pariter ab utroque: absque initio semper, ac sine fine: Pater generans: Filius nascens: & Spiritus sanctus procedens: consubstantialis, & congenerales, & coomnipotentes, & coæterni: unum universorum principium: creator omnium visibilium, & invisibilium, spiritualium, & corporalium: qui sua omnipotentia virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spirituales, & corporales: Angelicam videlicet, & mundanam: ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam. Diabolum enim, & alii Dæmones a Deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali. Homo vero Diaboli suggestionem peccavit. §. 1. Hac sancta Trinitas secundum communem essentiam individua, & secundum personas proprietates discreta, primo per Moysen, & sanctos Prophetas, aliosque sanctos uos, iuxta ordinatissimam dispositionem temporum, doctrinam humano generi tribuit salutarem. §. 2. Et tandem unigenitus Dei filius Iesus Christus a tota Trinitate communitate incarnatus, ex Maria semper virgine Spiritus sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali, & humana carne compositus e, una in duabus naturis persona, viam vite manifestans demonstravit. Qui cum secundum divinitatem sit immortalis, & impassibilis, idem ipse secundum humanitatem factus est mortalis, & passibilis. Qui etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus, & mortuus, s' descendit ad inferos, resurrexit a mortuis, & ascendit in caelum: sed descendit in anima, & resurrexit in carne: ascenditque patet in altoque: venturus g in fine seculi, iudicaturus vivos, & mortuos, et redditurus singulis secundum opera sua, tam reprobis, quam electis: qui omnes cura suis propriis resurgent corporibus, quæ nunc gerunt, ut recipiant secundum opera sua sive bona fuerint, sive mala: illi cum Diabolo penam perpetuam, & isti cum Christo gloriam sempiternam.

Tractatur hic de Sacramentis Ecclesiasticis. Abbas Siculus.

§. 3. Una a vero est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. In qua idem ipse Sacerdos est sacrificium b Iesus Christus: cuius corpus, & sanguis in Sacramento altaris sub speciebus panis, & vini, veraciter continentur, transubstantiatus pane in corpus, & vino in sanguinem, potestate divina: ut ad perficiendum mysterium unitatis accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc unicum Sacramentum nemo potest conficere, nisi Sacerdos, qui rite fuerit ordinatus secundum claves Ecclesiæ, quas ipse concessit Apostolo, eorumque Successoribus Iesus Christus. §. 4. Sacramentum vero c Baptismi (quod ad Dei invocationem, & individua Trinitatis, videlicet Patris, & Filii, & Spiritus sancti, consecratur in aqua) tam parvula, quam adultis in forma Ecclesiæ a quocumque rite collatum proficit ad salutem. Et si post susceptionem d Baptismi quicumque prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper penitentiam reparari. §. 5. Non solum autem virgines, & continentis, verum etiam coniugati per rectam fidem, & operationem bonam placemes Deo, ad æternam merentur beatitudinem pervenire.

CAP. II

Pater, & Filius, & Spiritus sanctus vera unio, non collativa, seu similitudinaria, sunt una essentia, substantia, seu natura: qua substantia non est generans, nec genita, nec procedens: quia illi auctus non attribuantur substantiæ, sed personis: nec per hoc in Trinitate concluditur quaternitas. Conventarium sentientes, ut hæretici sunt censendi, nisi ab errore respiciant, & correctioni Apostolica sedis se supponant. Abbas Siculus.

Idem in eodem f.

Damnatus g ergo, & reprobatus libellum, seu tractatum, quem Abbas Ionenus edidit contra Magistrum Petrum Lombardum de unitate, seu essentia Trinitatis, appellans ipsam hæreticum, & insanam, pro eo quod in suis dixit sententiis h: (quoniam quadam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, & illa non est generans, neque genita, neque procedens:) unde asserit, quod ille non tam Trinitatem, quam quaternitatem asserbat in Deo, videlicet tres personas, & illam communem essentiam, quasi quartam

A

ma-

a Hoc concilium Romæ in Laterano celebratum est anno Christi 1215, assistentibus Hierosolymitano, & Constantinopolitano Patriarchis, & totius fere orbis Episcopis, Principibus, Legatis, anno Pontificatus Innoc. III. decimo octavo. b Cap. 1. cod. tit. in 4. compil. c Hanc Decr. & seq. eruditissimi explicat beatus Thom. opusc. 25, & 24 tom. 17. d Similis est textus in 2. Nullus hæreticus. 2. cap. 104. tit. c. Textus in l. Inter claras. §. Omnes. vers. 2, & quoniam. cap. eod. c. 1. f Omisit illud & sepultus est, ut & Athanas. in symbolo, & hoc de descensu Christi, Rufino auctore. g Extremum iudicium.

a Ecclesia unitas. b Eucharistia c Baptismus. d Penitentia. e Concor. can. Quia sanctitas. 16 can. Ponderet. 14. & can. Contumaces 21 dist. 50. Quod autem ad civilem potestatem. e. r. in distam accinet, nemo penitentia nocens esse desinat. l. 67 ff. de sacra. ff. l. 17 ff. de adl. addit. l. penult. Vi boni rapt. f. Cap. 2. eod. g Cap. 1. cod. tit. in 4. compil. h ib. i sacra. dist. 5.